

Riktlinjer för utbytesverksamhet med Sidabidrag

Juni 2001

Sida

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

Avdelningen för samverkan med enskilda organisationer
och humanitärt bistånd med konflikthantering – SEKA
Avdelningen för personal och organisationsutveckling – PEO

FÖRORD

Sidas enhet för samverkan med enskilda organisationer, SEKA/EO, fick i uppdrag år 2000 att undersöka samt pröva förutsättningar och metoder för ett vidgat deltagande i internationell utbytesverksamhet. Sidas utredning "Utbyten inom utvecklingssamarbete – en metod för internationalisering" förelåg i augusti 2000.

Sida har nu låtit utarbeta *"Riktlinjer för utbytesverksamhet med Sida-bidrag"*. Riktlinjerna erbjuder Sidas ramavtalsorganisationer samt Kommunförbundet och Ungdomsstyrelsen att förmedla bidrag till grupper och organisationer inom sina respektive nätverk från och med hösten 2001. Prioritet skall ges till nya grupper och nya individer utöver de som redan idag är verksamma inom svenskt utvecklingssamarbete.

Inom Sida samverkar Enheterna för Samverkan med enskilda organisationer/EO och för Resursbasutveckling för internationellt utvecklingssamarbete/RIU i denna verksamhet.

Stockholm i Juni 2001

Magnus Lindell
Avdelningen för Samverkan med
Enskilda organisationer,
Humanitärt bistånd med
Konflikthantering/SEKA
EO-enheten

Irene Rudefors-Zellinger
Avdelningen för Personal- och
Organisationsutveckling/PEO
RIU-enheten

Riktlinjer för utbytesverksamhet

1. Inledning

Utvecklingssamarbetet engagerar det svenska samhället och bidrar till att internationalisera Sverige. Genom att exponera svenska grupper och individer för andra kulturer och uppmuntra dem att sätta sina egna erfarenheter i relation till andra internationella lärdomar och perspektiv, stärks erfarenhetsutbytet mellan Sverige och utvecklingsländer (enligt DACs definition).

Genom ett treårig försöksverksamhet vill Sida ge *nya* grupper ur svenska samhället chansen att upptäcka utvecklingsländer utifrån en jämlik situation där erfarenhetsutbytet och ömsesidigheten sätts i centrum.

Sidas utbytesprogram prövas under 2002-2004 för att sedan utvärderas. Verksamheten är under försöksperioden öppen för de s k ramorganisationerna, samt Kommunförbundet och Ungdomsstyrelsen.

På Sida är det avdelningarna SEKA, Samverkan med Enskilda Organisationer och Humanitärt bistånd med konflikthantering, och PEO, Personal och Organisationsutveckling, som delar på ansvaret för utbytesverksamheten.

2. Övergripande mål och förväntade resultat

På lång sikt förväntas utbytesverksamheten resultera i:

- en demokratisk samhällsutveckling via ett stärkt civilsamhälle
- ömsesidig nytta och ökad kunskap och förståelse för situationen i respektive samarbetsländer och i Sverige
- levande kontakter och relationer mellan Sveriges och utvecklingsländernas civilsamhällen

De för pilotperioden förväntade konkreta resultaten är:

- ökade kontakter mellan Sverige och utvecklingsländer
- att nya aktörer och grupper utöver de som redan idag är verksamma inom svenskt utvecklingssamarbete engageras

3. Metoden

Sidas utbytesprogram erbjuder bidrag till ömsesidiga utbyten mellan svenska yrkes- eller intressegrupper och deras motsvarande grupper i utvecklingsländerna. Ömsesidigheten innebär att en eller flera representanter för en svensk grupp, tillsammans med en eller flera representanter för en grupp i ett utvecklingsland, under minst två veckors tid samarbetar i Sverige och ytterligare minst två veckor i det aktuella samarbetslandet. Hela utbytet (båda resorna) måste genomföras och avslutas inom en period av tolv (12) månader.

Utbytet skall ovillkorligen vara ömsesidigt i planering, genomförande och utvärdering. Grupperna formulerar tillsammans en problemställning som klart relaterar till gruppernas verksamhet, och som man under utbytet sedan

diskuterar. Det som framkommit kring frågeställningen under utbytet utgör sedan grunden för representanternas redovisning tillbaka till den egna gruppen.

Det är den *svenska* gruppen som ansöker om utbytesbidraget hos utbytesaktören (dvs Kommunförbundet, Ungdomsstyrelsen eller en ramorganisation) och som rapporterar efter avslutat utbyte. I ansökan skall tydligt framgå vilken systergrupp i utvecklingslandet som man söker tillsammans med, vilka som utgör utbytesparet och varför man valt just dessa personer att representera respektive grupp.

Det är utbytesaktörens ansvar att kvalitetssäkra utbytesverksamheten så att den följer dessa riktlinjer.

4. Målgrupp

Det är Sidas avsikt att med bidraget nå nya grupper i samhället. Prioritet ges till grupper och representanter för grupper som saknar tidigare erfarenhet av resor till utvecklingsländer eller aktivt engagemang inom internationellt utvecklingssamarbete.

Med grupp avses en i Sverige befintlig organiserad grupp eller organisation som tillsammans med en *systergrupp* i ett utvecklingsland planerar, genomför och utvärderar ett utbyte.

Utbytesparet är den administrativa enheten för bidraget. Paret består av en representant för den svenska gruppen och en representant för systergruppen i samarbetslandet. Ett utbyte mellan två grupper kan bestå av flera par. Schablon söks dock en för varje utbytespar (två personer-en schablon).

Det är endast personer som fyllt 18 år och som är permanent boende i Sverige som tillsammans med sina motsvarande ifrån systergruppen i samarbetslandet, kan finnas med i utbytesparet och erhålla bidraget.

5. Sidas bidrag

Sidas bidragsgivning för utbytesverksamhet kanaliseras genom Kommunförbundet och Ungdomsstyrelsen och de ramorganisationer som så önskar. Grupper i Sverige som ansöker om utbytesbidrag kontaktar alltså icke Sida utan en närstående utbytesaktör.

5.1 Schablonbidrag

Ett schablonbidrag utmärks av att det är lika stort till alla som beviljas det och att det endast skall bidra till kostnaderna för initiativet, inte vara kostnadstäckande.

Utbytesschablon

En schablon utgår för det utbytespar (två personer) som uppfyller kriterierna från Sida och eventuella tilläggs-kriterier från utbytesaktör. Schablonen är en (1) för minst två veckor i Sverige och minst två veckor i samarbetslandet, och är motsvarande ett (1) prisbasbelopp¹.

¹ 36 900 SEK år 2001

Schablonen är tänkt att täcka ungefär de resor som skall göras, samt ett visst stöd till boende och resor under själva besöket i respektive land. Kostnader därutöver utgör gruppernas egeninsats.

Förberedelseschablon

En förberedelseschablon kan sökas, motsvarande 0,8 prisbasbelopp, för att möjliggöra en förberedande resa i varje riktning för gemensamt planerande inför större utbytesprogram (dvs omfattande fyra utbytespar eller fler).

På detta sätt ges inblandade parter möjligheten att väl förbereda ett utbytesprogram i såväl Sverige som i samarbetslandet. Förberedelsen blir en investering för att kvalitetssäkra utbytesverksamheten.

En förberedelseresa kan även resultera i att man beslutar att inte starta något utbyte, till exempel om det visat sig att reella förutsättningar aldrig fanns.

Förberedelseschablonen kan också gå till utbytesaktör om denna, tillsammans med en organisation i samarbetslandet, bedöms som mest lämpad att sköta förberedelserna.

5.2 Kriterier - Villkor

Varje utbytesinitiativ måste uppfylla följande kriterier:

- Utbytet skall ha ett formulerat **syfte** som ställs i relation till de övergripande målen för utbytesverksamheten
- **Nya grupper** skall prioriteras och det skall ovillkorligen vara **nya individer** som representerar gruppen i utbytesparen
- Den svenska gruppen och gruppen i samarbetslandet skall ha en tidigare etablerad **relation**
- **Ömsesidighet** skall vara klart presenterad i planerandet, genomförandet och utvärderandet av utbytet.
- Det skall finnas ett tydligt **sammanhang** eller en profil som är gemensam för grupperna – till exempel yrkes- eller intressegrupp.
- Personerna i utbytesparet skall vara **representativa** för gruppens majoritet. Representativiteten bedöms bland annat utifrån inblick i och närhet till verksamheten, kön och ålder.
- En klart och tydligt formulerad **fråga eller problemställning** skall ligga till grund för de diskussioner och besök utbytet skall innehålla
- En plan för **finansiering** och hur egeninsatsen skall fördelas mellan grupp i Sverige och systergrupp i utvecklingsland skall presenteras
- Ett tydligt **program** för minst två veckor i Sverige och minst två veckor i samarbetslandet skall presenteras där också tid avsatts för gemensam utvärdering och rapportering av utbytet, allt inom loppet av 12 månader

6. Utbytesaktörens åtaganden

Utbytesaktören ansöker årligen till Sida om ett prognosticerat antal schabloner. Utbytesaktören har ansvaret för genomförandet och den kvalitativa uppföljningen av utbytet. Utifrån de kriterier och riktlinjer som Sida ställt upp för bidraget informerar, granskar, administrerar och rapporterar utbytesaktören till Sida.

Centrala bedömningskriterier blir graden av ömsesidighet och bakgrunden till utbytet, det vill säga problemställningen eller frågan som man har gemensamt.

Det är utbytesaktörens uppgift att bedöma huruvida sökande grupper tillsammans, inom utbytet, har kapaciteten att administrera och redovisa bidraget på ett tillfredsställande sätt. Utbetalning av utbytesschablonen görs enbart till den svenska gruppen som också i första led har det ekonomiska ansvaret.

För varje godkänt utbytespar skall utbytesaktören ha ett underlag, som vid behov skall kunna infordras av Sida. Detta skall innehålla en redovisning som har som utgångspunkt de av Sida uppställda kriterierna och målformuleringarna för utbytet.

Inom ramen för utbytet kommer alltid en viss egeninsats att förekomma eftersom schablonen inte kan täcka alla kostnader. Hur inblandade grupper löser detta är utbytesaktörens ansvar. Sida uppmuntrar inblandade till kreativitet då det gäller egeninsatsen.

Utbytesaktören skall över året eftersträva en jämn könsfördelning i utbytesverksamheten.

Utbytesaktören skall i all extern information uppge att utbytesverksamheten sker med bidrag från Sida.

Rapportering

Utbytesaktören rapporterar årligen tillbaka till Sida. Det är utbytesaktörens ansvar att samla in information från inblandade grupper och organisationer.

Den rapportering som utbytesaktör årligen gör till Sida skall i aggregerad form redovisa

- Vilka organisationer och grupper som varit inblandade
- Könsfördelningen bland utbytena
- Åldersfördelningen
- Vilka utvecklingsländer utbytena har varit i samarbete med
- De frågor och problemställningar som utbytena diskuterat under året, samt kortare diskussion huruvida de var relevanta
- Kvalitativa reflektioner och erfarenheter som man fått under året
- Ekonomisk redovisning för beviljade medel

I rapporteringen skall också redovisas indikatorer för internationalisering av gruppen/organisationen. Indikatorer gör, genom att upprepas, det möjligt att se långsiktiga effekter av bidraget.

De indikatorer som skall presenteras är:

- Redan befintliga internationella kontakter
- Fortsatta planerade internationella kontakter
- Internationella prioriteringar i verksamheten

I huvudsak är det utbytesgrupperna eller paren som gör hela rapporteringsunderlaget för utbytesaktör. Inom ramen för utbytet skall därför tydligt läggas in tid och resurser för en gemensam reflektion och rapportering av utbytesparets båda deltagare.

Rapporteringen till utbytesaktör skall vara mycket kortfattad och görs på det i utbytet gemensamma språket. Utbytesaktörens årliga rapportering till Sida görs på svenska eller engelska.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE
105 25 Stockholm, Sweden
Tel: 08-698 50 00. Fax: 08-20 88 64
Hemsida: <http://www.sida.se>